

Секція 3. Романські, германські та інші мови

**СЕМАНТИЧНІ ЗМІНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З АСИМІЛЯЦІЄЮ
СЛЕНГІЗМІВ ТА ЖАРГОНІЗМІВ У
ЛІТЕРАТУРНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Білецька І. О.

***доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
теорії та практики іноземних мов***

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

Вінг Т. О.

***кандидат філологічних наук, доцент кафедри
теорії та практики іноземних мов***

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

В процесі запозичення та асиміляції в літературній мові сленгізми та жаргонізми, як правило, зазнають змістовних змін. Основними факторами, які впливають на зміни значення, дослідники вважають історично-соціальні та комунікативно-прагматичні умови. При дослідженні змін значення виникає проблема диференціації нових лексем і нових лексико-семантичних варіантів.

Процес асиміляції одиниць сленгу та жаргонів у літературній нормі в багатьох випадках супроводжується семантичними зрушеннями, наслідками яких є розширення, звуження значення та його перенос. Зміна значення, «семантичний рух» запозичених літературною мовою сленгізмів або жаргонізмів свідчить про їх семантичний розвиток у

літературній мові, який часто калькує семантичний розвиток цих слів в нелітературних різновидах мови. Тому не завжди можна певно визначити, було нове (частіше переосмислене) значення слова запозичене з розмовних різновидів мови або з'явилося внаслідок тотожного семантичного розвитку слова в мовному «стандарті». Семантичний розвиток сленгізму або жаргонізму в літературній мові може бути певною мірою названий його семантичною активністю.

Аналізуючи процеси переносу, які супроводжують асиміляцію одиниць сленгу та соціальних діалектів у мовному «стандарті», слід насамперед зазначити провідну роль метафорики як механізму створення переносних значень. Переносне вживання слова (особливо метафоричне) дослідники вважають одним із засобів розвитку багатозначності та одним із найважливіших засобів збагачення словникового складу взагалі.

Наприклад, дієслово *to zone out* (в сленгу «бути під впливом наркотиків») в літературній мові здобуло переносного значення «знепритомніти, сильно стомитися» і від нього був утворений прикметник *zoned-out* «знеможений, знесилений».

Сленгізм *gridlock*, що виник для позначення повної зупинки транспортного руху, широко вживається в літературній мові в переносному значенні «безвихідна ситуація, зруйнування системи, організації» [5, p. 1060]: *He also blamed America's domestic ills sagging economy on an uncooperative and spendthrift Congress responsible for Wasington gridlock* (The New York Times, February, 19, 2005).

Останнім часом це слово позначає також зупинку або зруйнування комп'ютерної системи: *After recent crashes knocked out America Online there were widespresd fears that ever-spiraling Internet use would create network gridlock in the United States* (The New York Times, May, 27, 1999).

Семантичні зміни в багатьох випадках зумовлюють і певні

словотворчі процеси, ведуть до появи нових одиниць, тобто сприяють утворенню лексичних інновацій. Отже, деякі сленгізми та жаргонізми в процесі асиміляції в літературній мові поєднують семантичний розвиток з елементами словотворчої та фразеологічної парадигми.

Колишній жаргонізм *ambulance-chaser*, що в сленгу позначав юриста, який спеціалізується на нещасних випадках, у літературній мові переосмислився і вживається для позначення людини, яка намагається нажитися на нещастях інших [4, р. 12], а його похідне *ambulance-chasing* в субстантивному вживанні позначає прагнення до швидкої наживи: *A source close to the company dismissed the claims as ambulance-chasing* (The Times, July, 19, 2005).

Як зазначають лінгвісти, чим більше семантичних компонентів входить до складу значення, тим активніше його полісемантичні потенції. У прямому значенні багатьох мовних одиниць закладені потенційні семи, які дають можливість фігурального, метафоричного вживання цієї одиниці. Те ж саме стосується одиниць, в яких елемент метафоричності (або метафорики взагалі) є присутнім мов би первісно і які вживаються, фактично, не в прямому значенні. В таких випадках існують можливості розширення діапазону цієї метафорики, включення механізму повторної метафоризації, гіперболізації. Інколи семантичні зміни ґрунтуються на повторних переносах.

Це стосується, наприклад, образного словосполучення *basket case*, яке було запозичене зі сленгу в значенні «каліка, інвалід, фізично або емоційно знівечена людина» [1, р. 12]: *The pop world's other reigning basket case Courtney Love, shed more tears over dead husband than can be found in the Demi Moore oeuvre* (Newsweek, December, 25, 2005). У літературній мові внаслідок повторної метафоризації воно здобуло значення «зруйнована країна, економіка».

Повторної метафоризації зазнали також словосполучення *hard money*, *soft money*. Вони функціонували як фразеологізми в сфері економіки та фінансів, а останнім часом почали вживатися і в сфері політики для позначення пожертвувань, внесків на особисте ім'я окремих політичних діячів (*hard money*), а також пожертвувань політичним партіям взагалі (*soft money*).

Від семантичного сленгізму *mule* «наркокур'єр» було конвертоване дієслово, яке в літературній мові розширило значення і стало позначати «перевозити нелегальний товар, використовуючи спеціальних клієнтів»: *But they also mule it* (J.Grisham.The Firm. N.Y, 1992, P. 376).

Асиміляцію сленгізмів нерідко супроводжують декілька семантичних процесів. Наприклад, словосполучення *boot camp*, яке у жаргоні військовослужбовців позначало центр підготовки новобранців [1, р. 24], у літературній мові здобуло переносного значення «колонія для неповнолітніх порушників», а також вживається у більш загальному значенні «навчальний центр з підготовки фахівців»: *Mr. Howard has been attracted to the idea of boot camps since he visited one in Texas in 1994* (The Economist, September, 23, 2005).

Деякі сленгізми в процесі асиміляції зазнають розширення значення. Прикладом є словосполучення *junk food*, що виникло як розмовне позначення висококалорійної, але непоживної їжі: ... *American "junk food" is beneath local health standards* (Newsweek, September, 25, 2005).

Останнім часом це словосполучення розширило значення і стало позначати також те, що не має дійсної цінності, відповідає примітивним смакам: *Everyone knows television generates great pop-cultural junk tood: look no father than the live broadcasts* (Newsweek, October, 9, 2005).

Можливо, що словосполучення *junk food* в новому значенні стало зразком для утворення фразеологічних неологізмів *junk state*

«низькопробне телебачення», *junk television* «країна, що має неясні перспективи на майбутнє» [2, р. 1231].

Цікаву семантичну еволюцію зазнало слово *bimbo* («little child, baby»), що було запозичене до американського сленгу з італійської мови на початку ХХ століття як іронічне позначення молодої людини, особливо парубка [3, р. 259]. Наприкінці 20-х років воно здобуло більш специфічного значення «нерозумна або низька жінка, повія», можливо під впливом сленгізму *dumbo* «дурень», а також у зв'язку з широко розповсюдженим вживанням слова *baby* для позначення дівчини-коханки. В літературній мові слово *bimbo* вживається в значенні «дуже приваблива, але інтелектуально обмежена людина, особливо дівчина, молода жінка».

У 80-ті роки слово *bimbo* почали широко вживати журналісти для позначення своєї авантюристки, вимагательки – привабливої молодої жінки, яка за гроші готова розповісти в пресі про статеві відносини з відомим політичним або державним діячем, і таким чином зруйнувати його кар'єру [6, р. 33].

На базі сленгізму *bimbo* були утворені похідні *to bimbo*, *himbo*, *bimboy*, *bimbette*, *bimbology*, *bimbetude*, які також вживаються в літературній мові: *Actor Rob Lowe was at the Cannes Film Festival, expressing frustration with his reputation as the Brat Pack's leading bimboy* (People, June, 5, 1999).

Таким чином, семантичні зміни сленгізмів та жаргонізмів у багатьох випадках зумовлюють і певні словотворчі процеси, ведуть до появи нових одиниць, тобто сприяють утворенню лексичних інновацій. Невипадково, що лінгвісти пишуть про певний паралелізм словотвору та семотвору.

У деяких випадках запозичення сленгізмів та жаргонізмів до літературної мови супроводжується звуженням їх значення. Наприклад,

словосполучення *dragon lady*, що в сленгу мало значення «владна жінка страхітливого вигляду», в літературній мові вживається в значенні «дружина керівника держави, яка в силу цього здобула велику владу».

В процесі асиміляції сленгізмів та жаргонізмів в літературній нормі та змін їх прагматики, відбувається «стирання» їх експресивно-оціночного забарвлення (конотації). Такі одиниці повністю або частково втрачають оцінку (частіше негативну) речей, понять, явищ.

Значно швидше відбувається «стирання» емоційно-оціночного забарвлення слів, які є єдиними позначеннями предметів, понять, явищ, внаслідок їх безеквівалентності в літературній лексиці. Так, слова-синоніми *kick-back*, *rake-off*, що були запозичені з жаргону злочинного світу для позначення частини незаконних прибутків, «могоричу», і мали негативну оцінку, в останні десятиліття функціонують у літературній мові, фактично, як економічні терміни для позначення долі прибутку, зиску, комісійних [2].

Таким чином, про асиміляцію жаргонно-сленгових елементів у літературній англійській мові свідчить їх регулярне широке вживання поза первісним «вузьким» контекстом. «Відрив» від контексту та перехід субстандартних одиниць та елементів з периферії мови до її ядра, як правило, супроводжується певними семантичними змінами як денотації (розширення, перенос значення), так і конотації (повне або часткове «стирання» експресивно-оціночного забарвлення, оціночна переорієнтація).

Література:

1. Ayto J., Simpson J. The Oxford Dictionary of Modern Slang / J. Ayto, J. Simpson. Oxford, New York, Oxford University Press, 1996. 300 p.
2. Cambridge International Dictionary of English. Cambridge, Cambridge University Press, 1995. 1775 p.

3. Evans B., Evans C. A Dictionary of Contemporary American Usage / B. Evans, C. Evans. New York, Random House, 1987. 567 p.
4. Jennings K. Women, Media and Sport / K. Jennings. Media, Culture and Society. 1996. Vol. 18. № 4. P. 683–686.
5. Norton M. B., Katzman D. M., Escott P. D. A People and a Nation / M. B. Norton, D. M. Katzman, P. D. Escott. Boston, Houghton Mifflin Company, 1994. 1080 p.
6. The Oxford Dictionary of New Words / compiled by S. Tulloch. Oxford, New York, Oxford University Press, 1992. 322 p.